

Okul Öncesi Sınıflarında Öğrenme Merkezlerine Yönelik Öğretmen Görüşleri

Teachers' Views on Learning Centers in Preschool Classrooms

Kibar Aktın^{a*}, Ayşe Aşçı^b

^a*Sinop University, Sinop, Turkey*

Öz

Çalışma okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin, sınıflarında mevcut öğrenme merkezlerinin durumlarını ve bu merkezlere yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması desenine uygun olarak tasarlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubu amaçlı örneklem yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örneklemesi ile belirlenmiştir. Çalışma grubunu 8 farklı anaokulundan 8 öğretmen oluşturmuştur. Araştırma verileri, soru formuyla toplanmış betimsel ve içerik analizi ile yorumlanmıştır. Araştırma sonucunda okul öncesi sınıflarında öğrenme merkezlerine ayrılan mekânın ve materyallerin yetersiz olduğu tespit edilmiştir. Bu koşullarda öğretmenlerin okul öncesi programına uyumlu olarak blok, sanat, fen, kitap ve müzik merkezine yer verdikleri ve fakat geçici ilgi merkezleri çok fazla oluşturamadıkları anlaşılmıştır. Öğretmenlerin materyal eksikliğini kendi imkânlarıyla ve gayretleriyle tamamladıkları anlaşılmıştır. Öğretmenlerin öğrenme merkezleri hakkında bilgi eksikliklerinin olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin bunun farkında oldukları ve öğrenme merkezlerinin amacına uygun olarak düzenlenmeye çalıştıkları sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Öğrenme merkezleri, okul öncesi sınıfları, okul öncesi öğretmenleri.

Abstract

The study was conducted to determine the status of current learning centres in their classrooms and opinions of teachers, working in pre-school education institutions, about these centres. The research was designed in accordance with the case study model, one of the qualitative research methods. The study group of the study was determined by using convenience sampling from purposeful sampling methods. The study group consisted of eight teachers from eight different kindergartens. This research was conducted with teachers who voluntarily participated in the study. The data were collected before 2020 considering ethical issues and in accordance with ethical rules. Participants were informed about the purpose and compliance of the research in accordance with confidentiality principles. Consent form was obtained from the participants. The data were collected with a questionnaire and interpreted with descriptive and content analysis. As a result of the research, it was determined that the space and materials allocated to learning centres in preschool classrooms were insufficient. Under these conditions, it was found out that the teachers included centres for blocks, art, science, book, and music in accordance with the pre-school program, but they could not create temporary centres of interest. Furthermore, the results showed that the teachers provided some necessary materials with their own means and efforts. It was observed that the teachers lacked knowledge about learning centres. It was concluded that the teachers were aware of their own lack of knowledge and tried to organise the learning centres according to the centres' purposes.

Keywords: Learning centers, preschool classes, preschool teachers.

© 2021 Başkent University Press, Başkent University Journal of Education. All rights reserved.

1. Giriş

Okul öncesi çağı çocuğun yaşamının ilk altı yılını kapsayan bir dönemdir (Naylor ve Diem, 2001, s. 81). Yaşamının sonraki yıllarında oldukça önemli olan bu dönem çocuğun beyin gelişiminin en hızlı olduğu (Erten Bilgiç ve Surur,

*Bu çalışma 14. Ulusal Okul Öncesi Öğretmenliği Öğrenci Kongresi'nde özet bildiri olarak sunulmuştur.

*ADDRESS FOR CORRESPONDENCE: Kibar Aktın, Department of Turkish and Social Sciences Education, Faculty of Education, Sinop University, Sinop, Turkey. E-mail address:kibaraktin@sinop.edu.tr. ORCID ID: 0000-0001-6238-3500.

^bAyşe Aşçı, Sinop, Turkey. E-mail address:aysemasc@gmail.com. ORCID ID: 0000-0002-5143-6950.

Received Date: December 23rd, 2019. Acceptance Date: September 28th, 2020.

2016) “bedensel, psiko motor, sosyal, duygusal, zihinsel ve dil gelişimlerinin büyük ölçüde tamamladığı” (Aral, Kandır ve Can Yaşar, 2002) ve kişilik geliştirme yönünde olumlu tutum, değer ve inançlar kazandığı bir dönem olarak tanımlanmaktadır. Bu dönemde okul öncesi eğitim kurumları, çocukların ailede başlayan eğitimlerini tamamlama rolünü üstlenmektedir. Bu kurumlar, çocuklara “kendi çevrelerini oluşturup gelişimlerini en sağlıklı, en doğal biçimde yaşayabilecekleri bir ortam” sunarak “çocuğun çok yönlü gelişimini hedefleyen... uzman eğitici kadroya sahip temel amacı eğitim olan sosyal kuruluşlar” olarak tanımlanır (Oktay, 2010; Akt. Aysu ve Aral, 2016, s. 2562).

Okul öncesi eğitimi kurumlarının çocukların tüm gelişim alanlarını destekler nitelikte tasarlanması son derece önemlidir. Çünkü iyi tasarlanmış fiziksel bir mekan, öğretim programının amaçlarını gerçekleştirmede, öğretmenin ve çocuk ilişkisini güçlendirmede yaşanılır bir çevre oluşturmaktadır (Cohen, Manion ve Morrison, 2010’dan Akt. Özkubat, 2013). Dolayısıyla eğitim sisteminde mekân tasarımı eğitimin niteliğini doğrudan etkileyen unsur olarak öne çıkmaktadır. Montessori mekânsal yapı ve düzeni, kullanılacak eğitim araç gereçlerini “çocuğun biçim, büyüklük, renk, doku ve tat gibi kavramları ve bunlar arasındaki ilişkileri anlamasını sağlayacak şekilde düzenlenmesini” gerekli görmüştür (Ertan Bilgic ve Surur, 2016, s. 164). Çünkü çocukların duyu ile hayatı keşfetmesi onlara sunulan fiziksel çevre ile mümkündür. Bu yüzden öğrenme ortamlarında uyarıcı çevrenin yeterli nitelikte ve nicelikte iyi tasarlanmış olması beklenir (Demirci ve Şıvgın, 2017, s. 275). Zamanla çocukların gelişimlerini destekleyen öğrenme ortamlarında araç gereçlerin daha düzenli ve bölünerek sunulmasını sağlayan ilgi köşeleri oluşturulmuştur. Türkiye’de de güncellenen Okul Öncesi Eğitim Programı’nda (MEB, 2013) önceki programda yer alan ilgi köşeleri, öğrenme merkezleri olarak değiştirilmiştir. Öğrenme merkezleri ilgi köşelerinin devamı olarak programda yerini almıştır. Pattillo ve Vaughan (1992) öğrenme merkezleri fikrinin yeni olmadığını, 1900’ların başında John Dewey’nin bu fikre benzer şekilde çocuğun yaparak yaşayarak deneyimlediği ve ilgi alanlarına dayanan ve anlamlı etkinliklerle bütünleşmiş bir eğitim programını tarif ettiğini belirtmiştir (Demirci ve Şıvgın, 2017, s. 276).

Öğrenme merkezleri “günlük eğitim akışında yer alan etkinliklerde ele alınan kazanım ve göstergeler doğrultusunda seçilmiş farklı materyalleri de barındıran, birbirinden çeşitli malzemelerle (çocuk boyundaki dolap/raflar, pano, farklı renkte halılar, yer döşemeleri veya yere yapıştırılan bantlar, vb.) ayrılmış olan oyun alanları” olarak tanımlanır (MEB, 2013, s. 37). Okul Öncesi Eğitim Programı’nda (MEB, 2013) eğitim ortamlarının öğrenme merkezlerini içerecek şekilde düzenlenmesi gerektiği belirtilmiştir. Okul öncesi eğitimi kurumlarında bulunması önerilen merkezler; blok, kitap, müzik, sanat, fen ve dramatik oyun merkezleridir. Bu merkezlerin yanı sıra programda öğretmenlerin “çocukların banka, postane, restoran, sağlık kurumları, alışveriş mağazaları vb. yerlerde yaşam becerilerini bağımsızca geliştirip uygulayabilecekleri farklı” geçici merkezler oluşturabilecekleri belirtilir (MEB, 2013, s. 38). Cowling (2015) okul öncesi sınıfları temel öğrenme merkezleri eğitici oyuncak merkezi, bilgisayar merkezi, su merkezi, okuma ve yazma merkezi, bilim merkezi gibi öğretmen tarafından çocukların ilgisine göre de oluşturulabilecek merkezleri de içerebileceğine dikkat çeker. Öğrenme merkezleri, uygulanan program kapsamında farklı temaları ya da kavramları içerecek bir çerçevede ihtiyaç duyuldukları yenilenebilir, geliştirilebilir ve değiştirilebilir (Stephens 1996).

Öğrenme merkezlerinin tasarlanması başarılı bir eğitim programının parçası olarak görülür (Butin and Woolums, 2009). Bu sebeple öğrenme merkezlerinin tasarlanmasında ve kullanılmasında dikkat edilmesi gereken birtakım hususlar vardır. Öncelikle köşeler birbirini görmelidir. Bu şekilde köşeler çocuklar birbirini ve öğretmenin çocukları gözleyebileceği elverişli bir ortama dönüşebilir. İlgi köşelerinin düzenlenmesinde çocukların değişen ihtiyaç ve ilgileri göz önünde bulundurulmalıdır. Bu tarz düzenlemelerde çocukların fikirlerinin alınması, onların sınıfı benimsemelerine ve sorumlulukları yerine getirmelerinde teşvik edici olmaktadır. Köşelerde malzemeler düzenli bir şekilde durmalıdır. Oyuncak ve malzeme rafları çocukların boylarına göre ayarlanmalıdır. Belirli merkezlerin oyun odasındaki yeri, bu merkezlerin gürültü düzeyine göre ayarlanmalıdır. Dikkat isteyen kitap, fen-matematik ve sanat etkinlikleri köşeleri birbirlerine yakın şekilde odanın sessiz ve en aydınlık tarafında düzenlenmelidir. Çocukların gürültülü bir şekilde oynadığı blok ve evcilik köşeleri ise yoğun dikkat gerektiren köşelerden uzak bir yerde oluşturulmalıdır. Merkezlerde materyaller çocuk sayısı ile orantılı olmalıdır. Zaman zaman malzeme çeşidinde ve düzenlemelerde değişiklik yapılması önemlidir. Merkezdeki materyaller, çocukların görebileceği şekilde düzenlenmelidir. Bu şekilde çocuklar gereksinim duydukları materyalleri bulup yeniden yerlerine yerleştirebilme fırsatına sahip olmalıdır. Öğretmenler öğrenme merkezlerin tamamına aynı anda yer verebilmelidir. Ancak sınıfın fiziki olarak küçük olması ya da çocuk sayısının fazla olması durumunda öğrenme merkezleri dönüşümlü olarak planlanmalı ve bu şekilde çocukların bütün öğrenme merkezlerinden yararlanması sağlanmalıdır (Erşan, 2011).

Öğrenme merkezleri, erken çocukluk programlarının çevresel iskeletidir. Çocukları kendi bilişsel, dil, fiziksel, sosyal ve duygusal gelişimlerine aktif olarak dâhil etmek için tasarlanmıştır. Örneğin, sanat, müzik veya dramatik oyun gibi bir öğrenme merkezinde tüm çocuklar ilgi alanlarını takip etmeye, anlamlı seçimler yapmayı öğrenmeye ve becerilerini geliştirmeye davet edilir. Öğrenme merkezleri, çocukları kasıtlı olarak soruşturma ve keşiflerle meşgul etmek için tasarlanmıştır. Bu merkezler, her çocuğun normal gelişimini veya özel gelişim ihtiyaçlarını karşılayabilir. Her çocuk yeteneklerini geliştirebilir ve her çocuk akranları ile sosyal etkileşim için daha fazla fırsata sahibi olabilir (Texas Child Care, 2010). Öğrenme merkezlerinin amaca uygun olarak kullanılması durumunda çocuklarda özerklik algısı gelişir, kendi hızlarında öğrenmeleri ilerler ve kendi öğrenmelerinin sorumluluğunu alırlar. Bu merkezler çocuğun tercihi olduğundan, öğrenme için motive olurlar (Pattillo ve Vaughan, 1992’den Akt. Demirci ve Şıvgın,

2017, s. 276). Öğrenme merkezlerinde oynanan oyunlar bilişsel olarak çocuğun yaratıcılığını geliştirir, kendisini ifade etmesini sağlar, problem çözme becerisini geliştirir, olaylar arasında neden sonuç bağlantıları kurmasına yardımcı olur, toplumsal cinsiyet rollerini kazanmasını sağlar, tutum olarak yardımlaşma, paylaşma, işbirliği, başladığı işi sonuçlandırma konusunda kararlı olma, sorumluluk alma ve aldığı sorumluluğu yerine getirme davranışlarını güçlendirir ve psikomotor olarak kas becerilerini geliştirme açısından önemli kazanımlar sağlar (Aral, Kandır ve Can Yaşar, 2002; Aysu ve Aral, 2016). Öğrenme merkezleri çocuklara gün içerisinde çalışacakları merkezleri seçme özgürlüğü ve seçtikleri merkezlerde özgürce vakit geçirebilme şansı sağlar. Bu tür bir eğitim ortamı “çocukların öğrenme kalıcılığını ve görev tamamlamayı öğrenmelerine yardımcı” olabilir (Özyürek ve Kılınç, 2015, s. 132). Dolayısıyla öğretmenlerin, çocuklar için bireysel ve grup olarak dikkatli bir planlama yaparak öğrenme merkezlerinde çalışırken çocukların bağımsızlık kazanmalarına, kendilerine yardım etmeyi öğrenmelerine ve yetenekli olduklarını kabul etmelerine yardımcı olmaları beklenmektedir (Texas Child Care, 2010).

Ülkemizde okul öncesi sınıflarında öğrenme merkezleri ile ilgili yapılan çalışmalar gözden geçirildiğinde çocukların kendi isteklerine göre düzenledikleri öğrenme merkezlerindeki etkinlik (Çelebi Öncü, 2017) ve oyun tercihlerinin (Aktulun, ve diğerleri 2018) incelendiği, öğretmenlerin öğrenme merkezleriyle ilgili görüşlerinin ortaya konulduğu, (Metin, 2017); öğretmenlerin öğrenme merkezleri hakkındaki görüş ve uygulamalarının incelendiği (Aysu ve Aral, 2016; Çakır, 2011; Demirci ve Şıvgın, 2017; Erşan, 2011; Gülay Ögelman, 2014; Gülay Ögelman ve Karakuzu, 2016; Özyürek ve Kılınç, 2015; Ramazan, Çiftçi ve Tezel, 2018) ve öğrenme merkezlerinin çocukların serbest oyun davranışları üzerindeki etkisinin ve serbest zaman uygulamalarının incelendiği (Özyürek ve Aydoğan, 2011) pek çok araştırmanın olduğu görülmektedir. Okul öncesi kurumların çocukların çeşitli öğrenmelerini destekleyecek ve güçlendirecek şekilde nasıl tasarlanması gerektiğini ortaya koyan çapıtlı araştırmalara da rastlanmaktadır (Davies ve diğerleri, 2013; Dymont ve Connell, 2013, Lii, 2006; Petrakos ve Howe, 1996; Backman ve diğerleri, 2012).

Türkiye'nin farklı illerinde yürütülen bu araştırma sonuçları öğrenme merkezlerinde halen sorunların yaşandığını göstermektedir. Araştırmacıların tavsiyeleri bu öğrenme merkezlerine yönelik çalışmaların daha da artırılması ve sorunların boyutlarının ortaya konulması yönündedir.

Bu kapsamda araştırmanın amacı okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin sınıflarında, öğrenme merkezlerinin durumlarını ve bu merkezlere yönelik görüşlerini belirlemektir.

2. Yöntem

2.1 Araştırmanın Modeli

Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması desenine göre gerçekleştirilmiştir. Durum çalışması farklı çalışmalarda durumları ifade etmede kullanılır. Nitel araştırmalarda söz konusu durum “bir olayın yoğun şekilde çalışılmasıyla ilgilidir”. Durum bir birey olabildiği gibi, bir köy halkı ya da “belli bir programın uygulanması” gibi farklı durumları da içerebilir (Glesne, 2013, s. 30). Buradaki durumu okul öncesi kurumlarda yer alan öğrenme merkezleri oluşturmaktadır. Betimleyici durum çalışması türünde olan bu araştırma, okul öncesi öğretmen görüşleri doğrultusunda sınıflardaki öğrenme merkezlerine ilişkin durumunu tespit etmeyi amaçlamaktadır (Seggie ve Bayburt, 2015).

2.2. Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Sinop ili merkez yerleşkesinde sekiz farklı okul öncesi eğitim kurumunda çalışan öğretmenler oluşturmaktadır. Bu grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinde kolay ulaşılabilir durum örnekleme tercih edilmiştir. Kolay ulaşılabilir durum örnekleme yönteminde araştırmacı, kendisine yakın ve erişilmesi kolay olan bir örnekleme tercih eder. Köy ve merkezden uzak anaokulların araştırmanın maliyetini artıracığından tercih edilmemiştir. Kolay ulaşılabilir, tanıdık örneklemler üzerinde çalışmak araştırmaya hız ve pratiklik sağlaması açısından tercih edilmiştir. Nitel araştırmalarda maliyet ve ulaşılabilirlik örnekleme kararında dikkate alınması gereken etkenlerdir (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s.113). Tüm bu durumlar göz önünde bulundurularak Milli Eğitime bağlı devlet okullarından 3 (C, F, G) anaokulu ve 5 (A, B, D, E, Ğ) anasınıfı olmak üzere il Merkez yerleşkesi sınırları içerisinde yer alan okullarının tamamı çalışma örnekleme dâhil edilmiştir. Bu araştırma, araştırmaya gönüllü olarak katılan öğretmenlerle yapılmıştır. Veriler 2020 öncesinde etik konular dikkate alınarak ve etik kurallara uygun olarak toplanmıştır. Öğretmenlere araştırmanın konusu, amacı ve gizlilik ilkelerine uygunluğu hakkında bilgi verilmiştir. Öğretmenlerden katılım onam formu alınmıştır. Araştırmacılar tarafından çalışma grubundaki öğretmenler K1, K2 (Katılımcı 1, Katılımcı 2 gibi) olarak kodlanmıştır.

Tablo 1. Araştırmanın Çalışma Grubu

Katılımcı Öğretmenler	Okullar	Yaş Grubu (Ay)	Sınıf Mevcudu	Meslekte Çalışma Yılı	Eğitim Durumu
K1	A	48-60	12	10	Lisans
K2	B	60-72	12	11	Lisans
K3	C	36-48	23	18	Lisans
K4	D	48-60	11	10	Lisans
K5	E	60-72	14	13	Lisans
K6	F	60	17	10	Lisans
K7	G	60	17	10	Lisans
K8	Ğ	48-60	18	20	Lisans

2.3. Verilerin Toplanması

Verilerin toplanması soru formu ile elde edilmiştir. Bu form ile elde edilen veriler, yazışma tekniği kullanılarak toplanmıştır (Karasar, 2007). Soru formu iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümünde okul öncesi öğretmenlerinin cinsiyeti, yaşı, meslekteki çalışma yılı, öğrenim durumu, çalıştığı yaş grubu ile ilgili yapılandırılmış 5 madde yer almaktadır. İkinci bölüm okul öncesi öğretmenlerinin öğrenme merkezleri hakkında görüş ve uygulamaları ile karşılaştıkları sorunları içeren açık uçlu sorulardan oluşmaktadır. Soruların oluşturulması aşamasında ilgili literatür incelenmiştir. Daha sonra hazırlanan sorular okul öncesi alanında uzman 2 öğretim elemanının görüşüne sunulmuş ve gelen geri dönütler doğrultusunda sorulara son şekli verilmiştir. Yazılı soru formları öğretmenlere elden teslim edilmiştir. Bir hafta on günlük süre içerisinde dağıtılan formlar geri toplanmıştır.

2.4. Verilerin Analizi

Öğretmen görüşmelerinden elde edilen veriler çözümlenirken ilk aşamada “betimsel analiz tekniğinden” yararlanılmıştır. Bu teknikte veriler, görüşmede kullanılan araştırma soruları kapsamında düzenlenip sunulmuştur. Öğretmen görüşlerine doğrudan alıntılarla yer verilmiştir. Amaç, elde edilen bulguların düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunulmasıdır. Aynı zamanda araştırmanın geçerlik ve güvenilirliğini de sağlamaya çalışmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Betimsel analizde özetlenen ve yorumlanan veriler içerik analizinde daha derin tümevarımsal bir işleme tabi tutulmuştur. Betimsel yaklaşımla fark edilemeyen kavramlar (kodlar) ve temalar içerik analiziyle keşfedilmiştir. Öğretmenlerin sorulara verdikleri cevaplar, önce kodlaştırılmış daha sonra ortaya çıkan kodlar benzerlikleri bakımından gruplandırılarak temalaştırılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 227). Çalışmanın güvenilirliğini arttırmak amacıyla kodlama aşamasında Miles ve Huberman’ın (2016) güvenilirlik formülü kullanılmıştır. Güvenirlik= Görüş Birliği/ Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı X 100. Araştırmacıların karşılıklı yaptığı kodlama sonuçları karşılaştırılmıştır. Güvenirlik için iki kodlayıcı arasında uyum yüzdesi %90 düzeyine çıkana kadar kodlamalar üzerinde tartışılmış görüş birliği sağlanmıştır. Uyum yüzdesinin %70 veya daha üstü olması yeterli görüldüğünden veri analizi açısından güvenilirlik sağlandığı kabul edilmiştir. Araştırmacılar tarafından yapılan kodlamalarda %94 uyum gösterenler, temalara ulaşmada öncelik alınmıştır (Yıldırım, Şimşek, 2008). Güvenirlik çalışması yapıldıktan sonra verilerin kodlama anahtarında belirlenen temalar çerçevesinde tekrarlanma sıklıkları sayılmıştır. Böylece her tema belli bir frekansa dökülmüştür. Ayrıntılı bir biçimde tanımlanan ve sunulan bulgular araştırmacılar tarafından yorumlanmış ve gerekli yerlerde doğrudan alıntılarla desteklenmiştir.

3. Bulgular

Bu bölümde alt problemlere ilişkin bulgular tablolandırılmış ve yorumlanmıştır. İlgili sonuçlar alanyazın ele alınarak tartışılmıştır.

3.1. Birinci Alt Problem Okul Öncesi Sınıflarında Bulunan Öğrenme Merkezlerinin Niceliğine İlişkin Bulgular

Katılımcıların sınıflarında oluşturdukları öğrenme merkezleri Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Sınıflarda Oluşturulan Öğrenme Merkezlerine İlişkin Sonuçlar

Yanıtlar	n
Blok	8
Sanat merkezi	8
Fen	7
Kitap	7
Müzik	7
Matematik	5
Dramatik oyun	5
Evcilik	2
Kukla	2
Geçici merkezler	2
Masa oyuncakları	1
Geçici akıl oyunları merkezleri	1
Geçici duyuşsal oyun merkezleri	1
Toplam	56

Tablo 2 incelendiğinde katılımcıların tamamının (n=8) sınıflarında blok ve sanat merkezine yer verdiği; tamamına yakınının (n=7) fen merkezi, kitap merkezi ve müzik merkezine; çoğunluğunun (n=5) ise matematik ve dramatik oyun merkezine yer verdikleri görülmektedir. Evcilik, kukla, geçici merkezlerin birkaç okulda, masa oyuncakları, geçici akıl oyunları ve geçici duyuşsal oyun merkezlerinin sadece bir okulda olduğu anlaşılmaktadır.

Katılımcıların sınıflarında genel olarak okul öncesi programına uyumlu olarak temel öğrenme merkezlerine yer verdikleri ve fakat geçici ilgi merkezlerini çok fazla oluşturmadıkları anlaşılmıştır.

3.2. İkinci Alt Problem Okul Öncesi Sınıflarda Öğrenme Merkezlerine Ayrılan Alanın Niteliğine İlişkin Bulgular

Katılımcıların sınıflarında, öğrenme merkezlerine ayırdıkları alanın niteliğine ilişkin görüşleri Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. Öğrenme Merkezlerine Ayrılan Alanın Yeterliliğine İlişkin Görüşler

Tema	Katılımcılar
Fiziki alan yetersizliği	K6, K3, K7, K8, K4, K1
Mevcut öğrenci sayısına göre yeterli	K5, K2
Toplam	8

Tablo 3 incelendiğinde katılımcıların çoğunlukla (n=6) öğrenme merkezlerine ayrılan alanın fiziki olarak yeterli olmadığı yönünde görüş bildirdikleri görülmüştür. Olumsuz yönde görüş bildiren katılımcılardan K3 "Sınıfın fiziki şartları uygun olmadığı için asıl olması gereken modele uygun öğrenme merkezleri bulunmamaktadır. Labirent tarzı birbirlerinden kısmen bağımsız ve çocuğun sıkılmadan vakit geçirebileceği, yeterli materyallerle donatılmış öğrenme merkezleri genel anlamda çoğu okullarda bulunmamaktadır" açıklamasında bulunmuştur. K3 kendi okulunun fiziki koşullarından dolayı öğrenme merkezlerine ayrılan alanın yeterli olmadığını ve diğer birçok okulda da benzer durumun yaşandığını ifade etmektedir. Okulunda öğrenme merkezlerine ayrılan alanın yeterli olduğunu belirten katılımcı K2 "Şu an ki şartlarda yeterli, çocuk sayısı daha fazla olsaydı daha büyük bir alana ihtiyaç duyardım" açıklamasıyla mevcut öğrenci sayısına göre alanın büyüklüğünü yeterli görmektedir. Fakat temelde ise öğrenci sayısının artmasıyla ilgili alanın yetersiz kalacağına dikkat çekmiştir. K1 adlı katılımcı "Sınıfım oldukça dar olduğu için geçici merkezler ve ihtiyaç halinde öğrenme – ilgi merkezleri oluşturuyorum" ve bu merkezleri "... blok, fen, matematik, masa oyuncakları ve sanat merkezleri... geri kalan merkezler geçici ilgi merkezleri" şeklinde yanıt vermiştir. Genel olarak katılımcılar okullarda öğrenme merkezlerine ayrılan mekânın fiziksel olarak yetersizliğine dikkat çekmişlerdir.

3.3. Üçüncü Alt Problem Okul Öncesi Sınıflarda Öğrenme Merkezlerinde Yer Alan Materyalin Niceliğine İlişkin Bulgular

Katılımcıların sınıflarında, öğrenme merkezlerine ayırdıkları materyalin niceliğine ilişkin görüşleri Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. Öğrenme Merkezlerinde Bulunan Materyalin Niceliğine İlişkin Görüşler

Tema	Katılımcılar
Yeterli materyal	K3, K5, K7
Yetersiz materyal	K1, K2, K6, K4, K2, K8
Toplam	8

Tablo 4 incelendiğinde üç katılımcı dışında katılımcılar genel olarak öğrenme merkezlerinde materyal yetersizliğine (n=5) dikkat çekmişlerdir. Genel olarak katılımcı ifadelerinden öğrenme merkezlerinde malzeme eksikliğinin olduğu görülmektedir.

Katılımcılar sınıflarında malzeme eksikliğini şu şekilde ifade etmişlerdir;

“Malzeme anlamında oldukça yetersizliğim var. Blok merkezi yeterli sayılır. Dramatik oyun merkezinde hiçbir materyalim yok. Sınıfta fen – matematik merkezinde kullandığım malzemelere dönem başında genellikle ekleme ve yenilik yapıyorum” (K1).

“Sınıfta oldukça eksiklikler var. Daha fazla blok, oyuncak ve kitap eksiklikleri temeldedir. Kendi imkânlarımla temin ettiğim ya da evden getirdiğim materyal oldukça fazla. Evcilik köşesindeki oyuncaklar bana ait. Sınıfa ekstradan Waldrof materyalleri temin etmeye çalışıyorum. Çocuklarla atkestaneleri, meşe palamudu tarzı malzemeleri sınıfta bulundurmaya çalışıyorum” (K2).

“Merkezlerde sınıf kapasitesine yetecek kadar malzeme bulunmakta. Müzik merkezi malzemeleri sınıf için yetersiz olsa da ayrıca ortak kullanım alanı olan salonda yeterli müzik aleti bulunmaktadır” (K3).

“Drama merkezinde kostüm benzeri ufak eksiklikler mevcut” (K8).

Genel olarak katılımcı ifadelerinden malzeme eksikliği yaşanan merkezin, sınıflara göre değiştiği görülmekle birlikte bu merkezlerden dramatik oyun merkezi, blok merkezi, müzik ve kitap merkezlerinde daha çok olduğu anlaşılmaktadır. Katılımcılar bu ifadelerde malzeme eksikliğine yönelik çözümü kendi imkânlarıyla kendisine ait malzemelerle, sınıfların ortak kullanım alanından ve doğal malzemelerden faydalanarak tamamladığını belirtmişlerdir.

3.4. Dördüncü Alt Problem Öğrenme Merkezlerinin Düzenlenmesinde Kurumların Önceliklerine İlişkin Bulgular

Katılımcıların öğrenme merkezlerini düzenlenmesinde kurumların önceliklerine ilişkin görüşleri Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5. Öğrenme Merkezlerinin Düzenlenmesinde Belirleyici Önceliklerine İlişkin Görüşler

Tema	Katılımcılar
Öğretmen	K8, K7, K2
Sınıfın fiziksel özellikleri ve ihtiyaçlar	K3
Tüm merkezler	K5
Çocuk güvenliği ve öğrenmeyi desteklemek	K6
Toplam	6

Tablo 5 incelendiğinde üç katılımcı K8, K7 ve K2 okullarında öğrenme merkezlerinin düzenlenmesinde belirleyici olanın öncelikle öğretmenlerin olduğunu belirtmişler ve başka bir açıklama yapmamışlardır. Görüşleri diğer teması ile ilişkilendirilen katılımcılardan K3 kurumun öğrenme merkezlerini düzenlenmesinde öncelikle “İhtiyaç duyulan merkezlere ..., sınıfın fiziksel özelliklerine uygun düzenleme[re] destek verir” açıklamasını yapmıştır. Diğer katılımcılardan K5 “Bütün merkezleri oluşturmaya çalışıyoruz” açıklamasıyla tüm merkezlerin oluşturulmasına öncelik verdiklerini belirtmiştir. K6 “Çocuklara zarar vermeyen öğrenmeyi kolaylaştırıcı oyuncaklara yer verilmektedir” açıklamasında bulunmuştur. Genel olarak katılımcı görüşlerinden öğrenme merkezlerinin düzenlenmesinde öğretmenlerin söz sahibi olduğu anlaşılmaktadır. Öğretmenlerin sınıfın fiziksel özelliklerine göre, ihtiyaç duyulan öğrenmeyi destekleyici merkezlere ve bütün merkezleri sınıflarında oluşturmaya çalıştıklarına yönelik ifadeleri görülmektedir.

3.4.1 “Öğrenme Merkezlerinin Düzenlenmesinde Çocukların Fikirlerine Yer Verilip Verilmediğine İlişkin Bulgular

Dördüncü alt problemde katılımcıların öğrenme merkezlerinin düzenlenmesinde çocukların fikirlerine yer verip vermeme durumlarına ilişkin görüşlerine yer verilmiştir.

Bütün katılımcılar “Öğrenme merkezlerinin düzenlenmesinde çocukların fikirlerine yer verilmeli midir?” sorusuna evet yanıtını vermiştir (n=8).

Katılımcılar bu yöndeki görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir;

“Çocukların ilgilerini çeken merak ettikleri durumlar ilgi merkezlerine taşınabilir...” (K1)

“Bazen çocuklar sınıfı toplarken temizlerken fikirlerini söylüyorlar. Sınıfın içinde kendi düzenlemelerini yapıyorlar. Böyle olunca motivasyonları daha çok artıyor. Sınıf içinde düzen oluşturabiliyorlar. Sınıfı evi gibi benimseye biliyorlar. Hatta bazen çocuklar evlerine bazı materyalleri getirip sınıfa bırakabiliyorlar” (K2)

“Bu ortamlar çocukların öğrenme alanları olduğu için mutlaka fikirleri alınmalıdır” (K3)

“Çocukların ilgi istekleri doğrultusunda bir alan düzenlenmelidir. Çocukların bu ilgi istekleri yaşadıkları coğrafyayı da gözler önüne sermektedir. Bizler hem bu alanın dışında olanları hem de çocukların istekleri doğrultusunda öğrenme ortamlarını oluşturmalıyız” (K4)

“Geçici merkezler için çocukların fikirlerine mutlaka yer verilmelidir. Ancak temel merkezleri çocuklarla oluşturmak imkânlar doğrultusunda çok da mümkün olmamaktadır. Tabii ki de çocukların fikirlerine yer verildiği durumlar da çocuklar kendilerini daha değerli hissedecekleridir” (K8)

Öğrenme merkezlerinin düzenlenmesinde bütün katılımcılar çocukların fikirlerine yer verilmesi gerektiğini düşünmüştür. Fakat katılımcılardan biri bu durumun geçici merkezler için olabileceğini, temel merkezler için pek mümkün olmadığını ileri sürmüştür. Diğer katılımcı görüşlerinde çocukların ilgilerini çeken materyallerin öğrenme merkezlerine taşınabileceğini ve bu durumun çocuğun motivasyonunu arttırıp, kendini daha değerli hissetmesini ve sınıfını benimsemesini sağlayabileceği yönünde ifadelere rastlanmıştır.

3.5. Beşinci Alt Problem Öğrenme Merkezlerinin Düzenlenmesinde Öğretmenin Rolüne İlişkin Bulgular

Beşinci alt problemde öğrenme merkezlerini düzenlenmesinde öğretmenin rolüne ilişkin görüşlere yer verilmiştir.

Katılımcıların “Kurumunuzda göreve başladığınızdan bu yana öğrenme merkezlerinde nasıl düzenlemelere yer verdiniz?” sorusuna ilişkin görüşleri;

“Sınıf içinde yer açıldıkça olması gereken öğrenme merkezlerine yer vermeye başladık. Kullanmak istediğimiz merkezler için diğer sınıflardan yer ayarlamaya çalışıyoruz” (K1)

“Mesleğe başladığımda nasıl bir düzen oluşturmam gerektiği hakkında çok fazla bir bilgim yoktu. Araştırdıkça sınıfıma yeni eklemeler yaptım. Önceden sınıftaki merkezler halılarla bölünmüştü. Şimdi ise merkezleri raflar ve küçük dolaplar sayesinde birbirinden daha kolay ayırabiliyorum. Sınıfı olabildiğince göz yormayacak şekilde oluşturmaya çalışıyorum. Sınıf panolarının çocukların dikkatlerini dağıttığını düşünüyorum. Sınıfa tel pano çeşitli boyutlarda aynalar taktırdım. Çocuklar oyun oynarken boyut algısı kazanmasını istedim. Doğa materyallerini de sınıfa taşımaya özen gösteriyorum” (K2).

“Sınıf dar olduğu için merkezler duvarlara dizili halde oluşturuldu. Alan ayrımı yapılmadı” (K7).

Katılımcıların ifadelerinden göreve başladıklarından bu yana temel öğrenme merkezlerini sınıfın fiziki koşullarına uygun olarak oluşturmaya, ihtiyaç halinde diğer sınıfların merkezlerinden de faydalanmaya ve bu konuda bilgi eksikliğinin farkında olup öğrenme merkezlerinin amacına uygun olarak düzenlenmeye çalıştıkları anlaşılmaktadır.

4. Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu çalışmada okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin, sınıflarında mevcut öğrenme merkezlerinin durumlarını ve bu merkezlere yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlar şu şekildedir;

Öğretmenler genel olarak okullarında öğrenme merkezlerine ayrılan alanın yetersiz olduğuna yönelik görüş bildirmişlerdir. Bu durumu sınıflarındaki fiziki koşulların uygunsuzluğu ile ilişkilendirdikleri görülmüştür. Sayılı öğretmen mevcut öğrenci sayısına göre alanın büyüklüğünü yeterli görmüştür. Benzer bir çalışmada Özsrkıntı, Akay ve Yılmaz Bolat (2014), Aysu ve Aral (2016) yaptıkları araştırmada öğretmenlerin sınıflarda öğrenme merkezleri oluşturmakta fiziksel şartlarının uygun olmaması ve öğrenci sayısının fazla olması nedeniyle sıkıntılar yaşadıklarını belirtmişlerdir. Pek çok araştırmacı benzer sorunlarla öğrenme merkezlerinin düzenlenmesinde sınıfların fiziki şartlarının yetersizliğine dikkat çekmiştir (Demirci ve Şıvgın, 2017; Gürpınar, 2006; Şahin, 2013). Öğrenme merkezlerinin oluşturulmasında fiziksel alan önemlidir. Fakat Okul Öncesi Eğitim Programı’nda bu tür durumlarda “Mekânın daha küçük olduğu sınıflarda bütün öğrenme merkezlerine yer verilmeyebilir. Böyle bir durumda var olan öğrenme merkezleri birden fazla amaç için” kullanılabilmesi “sanat merkezi aynı zamanda fen merkezi olarak, dramatik oyun merkezi ise aynı zamanda blok merkezi olarak kullanılabilir” açıklamasına yer vermiştir. Programda öğretmenin tüm koşullarını göz önünde bulundurarak çok küçük alanlarda çocukların bireysel gereksinimleri ve ilgilerine yönelik dönüşümlü farklı öğrenme merkezleri düzenleyebileceğine dikkat çekilmiştir.

Genel olarak öğrenme merkezlerinin düzenlenmesinde öğretmenlerin karar verici olduğu görüşlerine rastlanmıştır. Bu kararlarını sınıfın fiziksel özelliklerine, ihtiyaç duyulan öğrenmeyi destekleyici merkezlere ve yer yer bütün

merkezlere yönelik olduğunu ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin görüşlerinde okul öncesi programına uyumlu ve sınıfın fiziki koşullarına uygun olarak temel öğrenme merkezleri blok, sanat, fen, kitap ve müzik merkezlerine yer verdikleri fakat geçici ilgi merkezlerini çok fazla oluşturmadıkları anlaşılmıştır. Öğretmenlerin ihtiyaç halinde diğer sınıfların merkezlerinden de faydalanmaya çalıştıkları sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan benzer çalışmalarda sınıflarda temel öğrenme merkezine öncelik verildiği ve bu merkezlerdeki materyallerin yeterli sayıda ve çeşitte olmadığı ortaya konulmuştur (Aysu ve Aral, 2016; Çakır, 2011; Ögelman ve Karakuzu, 2016; Ramazan ve diğerleri, 2018). Okul Öncesi Eğitim Programı (2013, s. 37-38) incelendiğinde kurumlarda bulunması önerilen merkezlerin “blok, kitap, müzik, sanat, fen ve dramatik oyun merkezleri” olduğu görülmektedir. Öğretmene “gerekli zaman ve durumlarda seçilen temalara uygun olarak bir süreliğine yeni merkezlerde” oluşturabileceği yönergesi verilmiştir.

Öğretmenlerin ifadelerinden göreve başladıklarından bu yana temel öğrenme merkezlerini sınıfın fiziki koşullarına uygun olarak oluşturmaya, ihtiyaç halinde diğer sınıfların merkezlerinden de faydalanmaya ve bu konuda bilgi eksikliğinin farkında olup öğrenme merkezlerinin amacına uygun olarak düzenlenmeye çalıştıkları anlaşılmaktadır. Aktaş Arnas (2003), Çaltık (2004), Yazar (2007), McWilliam ve Casey (2008), Özyürek ve Aydoğan (2011) çocukların özgür zaman geçirdikleri öğrenme merkezlerinde zaman zaman öğretmen tarafından farklı düzenlemelerin yapılmasının bu köşelerin çocukların ilgiyle oynayabileceği merkezler haline getirilmesinin sağlanması için önemli olduğunu vurgulamışlardır (Akt. Özyürek ve Kılıç, 2015). North Central Regional Educational Laboratory (1991) iyi düzenlenmiş bir eğitim alanının, çocukların aralarında pozitif ilişkiler kurmalarını ve materyallerin de etkin bir şekilde kullanılmasını sağladığını belirtmiştir.

Öğretmen görüşlerinden öğrenme merkezlerinde genel olarak malzeme eksikliği yaşandığı ifadelerine rastlanmıştır. Bu merkezin, sınıflara göre değiştiği anlaşılmıştır. Örneğin fen ve matematik merkezlerinde sürekli güncellemeler yapıldığı, blok merkezi yeterliyken, dramatik oyun merkezinde hiç oyuncağın olmadığı ya da yetersiz olduğu, müzik, kitap merkezlerinde eksikliklerin olduğu anlaşılmıştır. Öğretmenlerin sınıflarındaki eksikliği kendi imkânlarıyla, sınıfların ortak kullanım alanından ve doğal malzemelerden faydalanarak tamamladıkları anlaşılmıştır. Pek çok araştırmada öğrenme merkezlerdeki materyallerin yeterli sayıda ve çeşitte olmadığı ortaya konulmuştur (Aysu ve Aral, 2016; Çakır, 2011; Gülay Ögelman ve Karakuzu, 2016; Ramazan ve diğerleri, 2018). Katılımcılar malzeme eksikliğine yönelik çözümü kendi imkânlarıyla kendisine ait malzemelerle, sınıfların ortak kullanım alanından ve doğal malzemelerden faydalanarak tamamladığını belirtmişlerdir. Birçok araştırmada benzer sonuçlarla okul öncesi eğitim kurumlarında öğrenme merkezlerine materyal alımının genellikle okul idaresi tarafından karşılandığı, maddi imkânsızlıklar karşısında ise bazı kurumlarda öğretmenlerin merkezleri değiştirdikleri, sınıflarına kendilerinin materyal/oyuncak getirdikleri ve/veya velilerden destek aldıkları belirlenmiştir (Özyürek ve Kılıç, 2015; Ramazan ve diğerleri, 2018, s. 225). Bazı araştırmalarda öğretmenlerin öğrenme merkezlerini düzenlemekte yetersiz oldukları (Metin, 2017) ve gerekli değişiklikleri yapmadıkları yönünde olumsuz sonuçlara da rastlanmıştır (Erşan, 2011). Bullard’a (2017) göre öğretmenler, öğrenme merkezlerini düzenlemede yeterli maddi destek bulamadığında doğal çevre ve geri dönüşüm malzemelerinden faydalanarak zenginleştirebilirler. Bunlar “Çubuklar, taşlar, toprak, tüyler, tohumlar, halatlar, kovalar ve kutular, merkezlere dâhil edilebilecek çok çeşitli malzemelerden sadece birkaçıdır” (Akt. Ramazan ve diğerleri, 2018, s. 227). Sadece materyal yetersizliğinde değil, çocukların hayal gücünü güçlü bir şekilde geliştirmede farklı materyaller sunmanın gereğini savunan araştırmacılar özellikle de ailelerden materyal konusunda destek alınması gerektiğine dikkat çekmektedirler (Davies, Jindal-Snape, Collier, Digby, Hay ve Howe, 2013; Akt. Çelebi Öncü, 2017, s. 11; Erten Bilgiç ve Surur, 2016). Bu konularda okul öncesi dönemde aile ile iş birliği halinde çalışmaların yapılması var olan öğrenme merkezlerine yeni materyallerin eklenmesine, bazı materyallerin kaldırılmasına kolaylaştıracak. Bu iş birliği çocukların gelişimlerini ve eğitimini güçlendirecek önemli bir unsur olarak görülmektedir. Öğretmenlerle birlikte bu noktada aileye de ciddi sorumluluklar düşmektedir.

Öğrenme merkezlerinin düzenlenmesinde bütün öğretmenler çocukların fikirlerine yer verilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Fakat öğretmenlerden biri bu durumun geçici merkezler için olabileceğini, temel merkezler için pek mümkün olmadığını ileri sürmüştür. Diğer öğretmen görüşlerinde çocukların ilgilerini çeken materyallerin öğrenme merkezlerine taşınabileceğini ve bu durumun çocuğun motivasyonunu artırıp, kendini daha değerli hissetmesini ve sınıfını benimsemesini sağlayabileceği yönünde ifadeler rastlanmıştır. Bu kapsamda öğretmenler çocuklara çeşitli seçenekler sunabilmek için, çocukların tercihlerinin önemini anlamalı ve sınıfta çeşitli etkinlik ve davranışlara istekli katılım konusunda yöntem geliştirme ve uygulayabilme yeteneğine sahip olmalıdır. Çocuklara farklı seçenekler sunmanın, oldukça kaliteli bir okul öncesi eğitiminin temel bir unsuru olduğu unutulmamalıdır (Hendrick, 1996; Akt. Aktulun, Can Yaşar, Karaca, Akyol, Şenol ve Kaya, 2018, s. 31). Gürpınar (2006) araştırmasında okul öncesi öğrenime devam eden çocukların ilgi köşelerini tercih etme nedenlerinin başında çocukların kendi isteklerinin etkili olduğu ve öğretmenlerin bu zaman dilimini önemli buldukları yönünde olmuştur. Nitekim Fromberg (1995) ve Maxim (1997) çocuklara öğrenme merkezleri arasından tercih yapma şansının verilmesi durumunda kendileri seçtikleri bir etkinlik üzerinde daha azimli çalıştıkları ve dikkat sürelerinin her zaman daha fazla olduğunu belirtmişlerdir (Akt. Özyürek ve Kılıç, 2015, s. 132). Çocukların kendi seçtiği etkinlikle kendi hızında, kendi istediği şekillerde öğrenme görevlerinde yer almasını sağlayan öğrenme merkezlerinin çocukların öğrenme ihtiyaçlarına en uygun şekilde cevap verebildiği görülmüştür (Kostelnik vd., 2015; Akt. Ramazan, Çifçi ve Tezel, 2018, s. 217). Çelebi Öncü (2017, s. 11)

yaptığı araştırmada benzer sonuçlarla çocukların, evlerinden getirdikleri materyalleri taşımayı tercih ettikleri merkezleri diğer merkezlere göre daha ilgi çekici buldukları tespitinde bulunmuştur. Cowling (2015) aynı zamanda çocukların yetenekleri ve özel gereksinimleri göz önünde bulundurularak belirlenecek oyuncaklar ve materyallerin seçimi, öğrenme merkezlerinde herkesin kendini başarılı hissetmesini sağlayacağını belirtmiştir. Sonuç olarak öğretmenlerden öğrenme merkezlerinde çocukların bireysel gereksinimlerine ve ilgilerine yönelik düzenlemeler yapmaları beklenmektedir (MEB, 2013).

Genel olarak öğretmen görüşlerinden öğrenme merkezlerinin düzenlenmesinde öğretmenlerin söz sahibi olduğu anlaşılmıştır. Öğretmenlerin sınıfın fiziksel özelliklerine göre, ihtiyaç duyulan öğrenmeyi destekleyici merkezlere ve bütün merkezleri sınıflarında oluşturmaya çalıştıklarına yönelik ifadelerle rastlanmıştır. Okul Öncesi Eğitim Programı'nda (2013) öğrenme merkezlerinde "sınıfın fiziksel özelliklerini ve çocuk sayısını dikkate alarak çocukların bireysel gereksinimlerine ve ilgilerine yönelik düzenlemeler yapar. ... Bunun yanı sıra var olan öğrenme merkezleri; kazanımlara uygun olarak yeni materyaller eklenmesi, bazı materyallerin kaldırılması, bazılarının da tekrar yerine konması şeklinde güncellenmelidir" ifadesi yer almaktadır (MEB, 2013). Program dikkate alındığında öğretmenlerin öğrenme merkezlerinin düzenlenmesinde öğrenmeyi destekleyici, çocukların bireysel gereksinimlerine ve ilgilerine vb. yönelik nelerin göz önünde bulundurulması gerektiği hakkında verdikleri cevaplar merkezlerin oluşturulmasıyla ilgili bilgi eksikliklerinin olduğunu düşündürmüştür. Öte yandan katılımcıların öğrenme merkezleri hakkında bilgi eksikliklerinin farkında olduklarını ve öğrenme merkezlerinin amacına uygun olarak düzenlenmeye çalıştıkları sonuçlarına da ulaşılmıştır. Nitekim Ögelman ve Karakuzu'da (2016) Okul Öncesi Eğitim Programı'nda (2013) belirtilen öğrenme merkezlerinin uygulamada gerçekleştirilmesi ile ilgili önemli sorunlar olduğunu ortaya koymuşlardır.

Okul öncesi öğretmenlerinin öğrenme merkezlerinden beklenen düzeyde yararlanabilmesi için okul öncesi eğitim programını iyi bilmeleri gerektiği düşünülmektedir. Hizmet içi eğitimin programları ile öğretmenlere, öğrenme merkezlerinin nasıl olması ve oluşturulacağına yönelik uygulamaya dönük bilgiler aktarılabilir. Bu şekilde öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin öğrenme merkezlerine yönelik bilgi eksiklikleri giderilebilir ve yaklaşımları hizmet içi eğitimlerle zenginleştirilebilir. Çocukların ihtiyaçlarına, ilgilerine ve becerilerine göre öğretmenler öğrenme merkezlerini belli aralıklarla güncelleyebilir. Ayrıca günlük planda yer alan amaç – kazanımlar ve de araç olarak kullanılan kavramlar doğrultusunda materyaller hazırlayıp köşelere ekleyebilir. Okul öncesi öğretmenlerinin kendi geliştirdikleri materyalleri sosyal medya ağları ile paylaşmaları teşvik edilebilir ve böylece öğretmenlerin materyal geliştirebilme yeterliliğinin artması sağlanabilir. Öğretmenlerin diğer anasınıfları, anaokulları, konuya ilişkin veli, vakıf ve derneklerle iş birliği içerisinde olması ve ayrıca doğal çevre ve geri dönüşüm malzemelerini materyaller olarak değerlendirebilmesi öğrenme merkezlerindeki materyallerin zenginleştirilmesini sağlayabilir.

5. Etik Beyanı

Bu araştırma, araştırmaya gönüllü olarak katılan öğretmenlerle yapılmıştır. Veriler 2020 öncesinde etik konular dikkate alınarak ve etik kurallara uygun olarak toplanmıştır. Öğretmenlere araştırmanın konusu, amacı ve gizlilik ilkelerine uygunluğu hakkında bilgi verilmiştir. Öğretmenlerden katılım onam formu alınmıştır.

6. Çıkar ve Katkı Beyanı

Yazarlar çalışmaya eşit oranda katkı sağlamıştır.

Kaynakça

- Aktulun, Ö., Can Yaşar, M., Karaca, N. H., Akyol, T., Şenol, F. B. ve Kaya, Ü. Ü. (2018). Çocukların öğrenme merkezlerinde oyun tercihlerinin incelenmesi. *e-Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(3), 30-45.
- Aral, N., Kandir, A. ve Can Yaşar, M. (2002). *Okul öncesi eğitim ve okul öncesi eğitim programı öğretmen rehber kitabı*. İstanbul: Ya-Pa Yayınları.
- Aysu, B., ve Aral, N. (2016) Okul öncesi öğretmenlerinin öğrenme merkezleri hakkındaki görüş ve uygulamalarının incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi* 24, 2561-257.
- Backman, Y., Alerby, E., Bergmark, U., Gardelli, Å., Hertting, K., Kostenius, C. ve Öhring, K. (2012). Improving the school environment from a student perspective: Tension and opportunities, *Education Inquiry* 3(1), 19-35.
- Bullard, J. (2009). *Creating environments for learning: birth to age eight*. Enhanced Pearson e-text, New Jersey: Merrill.
- Cowling, T. (2015). Setting up Preschool Learning Centers: A Guide for Teachers (Ed.: J. Wylie), Erişim adresi: <http://www.brighthubeducation.com/teaching-preschool/77877-setting-up-learning-centers-ideas-and-organization>.

- Creswell, J. W. (2013). *Nitel araştırma yöntemleri beş yaklaşıma göre nitel araştırma deseni*. M. Bütün ve S. Beşir Demir (Çev. Ed.). Ankara: Siyasal Kitapevi.
- Çakır, A. (2011). *Okul öncesinde ilgi köşelerinin düzenlenmesinin ve kullanılmasının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Çelebi Öncü, E. (2017). Okul öncesi çocuklarının sınıflarında yapılandırdıkları öğrenme merkezlerinin incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 25(2), 1-15.
- Demirci, F. G. ve Şıvgın, N. (2017). Okul öncesi öğretmenlerinin öğrenme merkezleri ile ilgili uygulama ve görüşleri. *Turkish Studies*, 12(8), 271-292.
- Davies, D., Jindal-Snape, D., Collier, C., Digby, R., Hay, P., Howe, A. (2013). Creative learning environments in education- a systematic literature review. *Thinking Skills and Creativity*, 8, 80-91
- Dyment, J. ve O'Connell, T. S. (2013). The Impact of playground design on play choices and behaviors of preschool children. *Children's Geographies*, 11(3), 263-280
- Erşan, Ş. (2011). *Okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin ilgi köşelerinde serbest oyun etkinlikleri ile ilgili görüş ve uygulamalarının incelenmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Erten Bilgic, D., Surur, A. S. (2016) Okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan eğitim sistemlerinin mekân biçimlenişine etkisi ve Reggio Emilia eğitim sisteminin mekân tasarımı üzerine denemeler. *Megaron*, 11(1), 162-176.
- Gürpınar, H. A. (2006). Okul öncesi öğrenime devam eden çocukların tercih ettikleri ilgi köşeleri ve tercih etme nedenleri (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Anadolu Üniversitesi, Eskişehir
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Li, Y. L. (2006). Classroom organization: Understanding the context in which children are expected to learn. *Early Childhood Education Journal*, 34(1), 37-43.
- Metin, Ş. (2017). Investigation of the practices in learning centers of pre-school education institutes. *Turkish Journal of Education*, 6(1), 1-16.
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (2016). *Nitel veri analizi* (2. Baskı). S. Akbaba Altun ve A. Ersoy (Ed.), Ankara: Pegem Akademi.
- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB](2013). *36-72 aylık çocuklar için okul öncesi eğitim programı*. Ankara:MEB Yayınları.
- Naylor, D. T. ve Diem, R. (2001). *Elementary and middle school social studies*. London: Mc Graw Hill.
- North Central Regional Educational Laboratory (1991). Physical environment. Washington, Erişim adresi: <http://www.childlabs.uconn.edu/ecare/ecpkenv.html>.
- Ögelman, G. H. (2014). Okul öncesi eğitim kurumlarında serbest zaman etkinliklerinin gözlemlenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(26), 125-138.
- Ögelman, G. H. ve Karakuzu, E. (2016). MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda belirtilen öğrenme merkezlerinin uygulamaya yansımalarının incelenmesi: Aydın ili örneği. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(2), 73-98.
- Özkubat, S. (2013). Okul öncesi kurumlarında eğitim ortamlarının düzenlenmesi ve donanım. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(2), 58-66.
- Özsırkıntı, D., Akay, C. ve Yılmaz Bolat, E. (2014). Okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi eğitim programı hakkındaki görüşleri (Adana ili örneği), *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 313- 331.
- Özyürek, A. ve Aydoğan, Y. (2011). Okul öncesi öğretmenlerinin serbest zaman etkinliklerine ilişkin uygulamalarının incelenmesi, *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22, 4158.
- Özyürek, A. ve Kılınc, N. (2015). Okul öncesi eğitim kurumlarındaki öğrenme merkezlerinin çocukların serbest oyun davranışları üzerine etkisi. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 5(2), 125-138
- Petrakos, H. ve Howe, N. (1996). The influence of the physical design of the dramatic play on children's play. *Early Childhood Research Quarterly*, 11, 63-77.
- Ramazan, O., Arslan Çiftçi, H. ve Tezel, M. (2018). Okul öncesi sınıflarındaki öğrenme merkezlerinin durumunun belirlenmesi ve öğretmenlerin öğrenme merkezleri hakkındaki görüşlerinin incelenmesi. *Journal of Early Childhood Studies*, 2(2), 213-233.
- Stephens, K. (1996). *The child care professional*. USA: McGraw Hill
- Şahin, İ. T., (2013). *Preschool teachers beliefs and practices related to developmentally appropriate classroom management* (Yayımlanmamış doktora tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi. Ankara
- Texas Child Care (2010). Learning Cetral for everyone Erişim adresi: https://www.childcarequarterly.com/pdf/summer10_centers.pdf.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (7. Baskı). Ankara:Seçkin Yayıncılık.